

ДОКУМЕНТ ПРО ТОТАЛЬНИЙ КОМУНІСТИЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ РЕДАКЦІЙ РАЙОННИХ ГАЗЕТ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Працюючи над проблематикою становлення та розвитку незалежної преси Закарпаття другої половини ХХ століття, натрапив у Державному архіві Закарпатської області на підшивку протоколів, що стосуються діяльності Відділу пропаганди і агітації обкому КП України. Звертає увагу на себе документ «**Про серйозні помилки в редагуванні районних газет (огляд газет за січень 1961 року)**» (ДАЗО, фонд №1, справа №217, стор.1-5).

Радянська влада активно використовувала для зміцнення своїх позицій партійно-радянську пресу. Партія зобов'язувала друковані органи бути організатором соціалістичного будівництва, вихователем у дусі комуністичної ідеології. Великої уваги надавалося пропаганді особистих заслуг партійних керівників. Майже в кожному номері друкованого видання вміщувалися портрети лідерів, статті були

перенасичені цитатами з виступів глав радянського Союзу. Для систематичного керівництва пресою ЦК при агітаційно-пропагандистському відділі ЦКП(б) було створено підвідділ преси, який займався жорстким контролем за тематичним наповненням видань. Щомісяця кожним обласним Відділом пропаганди і агітації обкому КП готувався ретельний огляд газет в якому давався аналіз видань на змістовому та мовному рівнях.

У знайденому документі чітко простежується тотальний комуністичний контроль за діяльністю редакцій районних газет Закарпатської області. На 5 сторінках вказується на недоліки в редагуванні районних газет, на невиконання ідеологічних постанов, на неграмотність працівників видань, на некомпетентність журналістів.

Віталій Завадяк

Про серйозні помилки в редагуванні районних газет (огляд газет за січень 1961 року)

За останній час в ряді районних газет допущено серйозні хиби в редагуванні матеріалів, що приводить нерідко до політичних помилок.

Дуже на низькому рівні редагується газета «Червона зоря» /Міжгірського району/. Так, в передовій статті за січня зустрічається таке речення: «1960 рік приніс нові перемоги табору миру і соціологізму на чолі Радянського Союзу». Зовсім безграмотною є стаття «Труд і мир». В ній читаємо таке: «Ось чому трудящі Міжгірщини, як і всього Радянського Союзу, з великим трудовим піднесенням вивчають матеріали своїх законодавчих органів». «Вони прагнуть оволодіти всіма шляхами створення матеріального достатку життя радянських людей».

Газета далі пише: «Радянському Союзу, його народу не властиві інтереси війни», але робить дуже неграмотний висновок, бо пише: «В них /в інтересах війни/ ми не бачимо дальшого шляху свого розвитку».

Тяжко зрозуміти читачеві такі речення: «Для них інтереси збагачення служать міркою міжнародних відносин», «Вони достроково закінчили виконання ряду господарських завдань 1961 року». Коли ж це встигли зробити? Адже рік тільки почався.

В статті «Погляди в майбутнє» доярка протиставляється службовцеві. Газета, чомусь, піклується про ледаря, бо пише: «Зараз лише ледар не буде добротній дім, живе в неповному достатку».

Зовсім неграмотним у всіх відношеннях вийшов матеріал за 5 січня. Під рубрикою «Розвіємо релігійний дурман» вміщена стаття «Праця і релігійні свята». В цій статті редакція до того дописалася, що радить своїм читачам брати в руки біблію і євангеліє і читати. Ось, що сказано в статті: «Але вони /газета має на увазі робітники, колгоспники/ чомусь не беруть до рук біблію та євангеліє, щоб уважно прочитати ці святі книги», в яких чітко написано, що Ісус Христос особа видумана духовенством.

Ряд недоречностей допущено в передовій статті «Кожному комуністові — посильне доручення». Газета протиставляє безпартійних комуністам. В ній читаємо таке: «Первинні партійні організації зобов'язані дбати так, щоб ділянку господарського і культурного життя нашої країни /мало газеті району/ очолював комуніст». «Раз появилася нова робота, повинен з'явитися і комуніст, який би її очолив» і т.д.

Невідредаговані і інші статті цього номера: «Коли працюють з людьми», «Праця увінчана успіхом», замітки під рубрикою «Листи до редакції».

Грубу політичну помилку допущено в звіті про збори районного партійного активу за 14 січня. В другій колонці третє речення третього абзацу. Такий зміст: «В розвитку загальної кризи комунізму наступив новий етап».

Замість того, щоб широко пропагувати рішення січневого пленуму ЦК КППРС, документи Московської Народи представників комуністичних і робітничих партій, газета 12 січня цілу сторінку зайняла примірним положенням про товариські суди, 14 січня вмістила літературну сторінку і тут же величезну статтю на 4 колонки «Правда, краса, поезія». 21 січня на 4 сторінках знову бачимо «Літературний куток», виходить, що важливіші теми працівники редакції обходять, а вміщують матеріали другорядні.

В номері за 1 січня часто вжиті слова «радість», «завдання», «славної», «наш», «нашого». Набрано «докажу», «задумовується». Федорович — з маленької літери. За 3 січня в газеті — «на залізній дорозі». Безліч помилок в номері за 5. І — набрано «Раз», а треба «якщо», «раціональних пропозицій» — замість «раціоналізаторських». В статті «Коли не працюють з людьми» 4 речення починається так: «Це верстатники...», «Це дозволить...», «Це підніме...», «Це дозволить...». За 7 січня читаємо «десятисильний», «приготовано», «Тут хоронять лише ті трупи». В першій статті за 10 січня «згубованість», «зівдань», «запорурка». В інших матеріалах: «диряві», «до розперезавшихся...». Вжито вирази: «Розпоясаність до пупа». За 14 січня на 2 сторінці є таке речення: «Наш колгосп торік виконав два річні плани продажу молока державі і півтора молока». В номері за 17 січня багато речень починаються зі слів: «Та...», «Але...», «Так...», «Тут...», «Добре...».

Свялявська газета «Ленінський шлях» першого січня вмістила на першій сторінці статтю під заголовком «Вперед — до штурму комунізму». 2 і 3 сторінки цього номеру скоріше схожі на плакат. В матеріалах допущені помилки. Замітка «На карнавалі» містить таке речення: «Девізом їх був веселий сміх, жарти, танці, пісні». В статті «Говорить життя» замість «трудящі Закарпаття», вживається «талановитий закарпатський народ», «від вільного закарпатського народу». Начебто є окремо київський, житомирський, тернопільський, львівський, закарпатський народ.

В статті «Агітатори пожавили свою роботу» /17.1/ в другому абзаці багато слів набрано з помилками. Є невдалий заголовок «Пункт Юрія Рішка, а також вираз — «кормління корів».

Невдало і сухо зроблені «Новорічні побажання» в «Радянській Верховині». Багато речень починається так: «Та всю ніч...», «Та щоденно кропітка...», «Та на досягнутому...», «Та прийшов час...». в статті «Агітатор на фермі» /5 січня/ невідомо на фермі якого колгоспу проводить роботу Єва Павлишин. В статті набрано — «брагади». На сторінках газети вміщується багато фото кліше з інших областей. За 5 січня — 2 з Дніпропетровської області, 7 січня — 3 Сталінської, Ровенської, Кіровоградської, Волинської. 10 січня таких фото вміщено 7. І в той же час нема жодного фото Воловецького району.

Перечинська газета «перемога» все більше заповнюється матеріалами штатних працівників редакції, які виступають під різними псевдонімами. В номері за 12 січня бачимо підписи: В.Оленюк, О.Дядюра, В.Гірський, П.Коваленко; 14 січня — І.Покрянин, О.Коваленко, В.Шеремет, В.Оленюк.

21 січня в номері стоять такі заголовки: «А як вчитеся ви?», «Весна. А як з насінням?», «Яка годівля такі й надої»; 19 січня «Як вас обслуговують?», 17 січня — «Як буде час, прийду». В номері за 10 січня вжито: «кустарників», «армійським колективі», «несіння караульної служби» /17.1/, «рівномірно гудить» /24.1/, «комуністичне тріо» /28.1/.

Помилки в редагуванні газет допускаються в результаті відсутності належної вимогливості редакторів до себе і працівників редакції. Помітна поспішність в підготовці багатьох матеріалів, що йдуть в номер, відсутня критична оцінка їх змісту і літературних якостей.

**Відділ пропаганди та агітації
обкому КП України**

**До друку підготував Віталій Завадяк,
викладач кафедри журналістики**